

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่

The Development of Chinese Language Skills Short-Time-Courses for Adults

สุวพิชญ์ ตันตะพันธ์^{1*}

¹สาขาวิชาภาษาจีนธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
เลขที่ 120 ถนนมหิดล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

บทคัดย่อ

ปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศในหลักสูตรระยะสั้นเป็นที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะการเรียนรู้ภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น เนื่องจากในปัจจุบันมีการติดต่อค้าขายกับชาวจีนมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม ธุรกิจสปา เป็นต้น การที่ผู้เรียนเลือกเรียนภาษาจีนกันเพิ่มมากขึ้น ส่วนใหญ่ก็เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาตนเองในด้านการทำงาน ในการเรียนแบบหลักสูตรระยะสั้นนั้นเหมาะสำหรับผู้เรียนในวัยทำงานได้เป็นอย่างดี เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการเรียนไม่มาก มีการเรียนที่เน้นเฉพาะด้านตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียน ได้ผลเร็ว และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง แต่การเรียนรู้ภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นนั้นยังมีปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการเรียน อันได้แก่ ผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นวัยทำงาน มีเวลาในการเรียนไม่สม่ำเสมอ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นบทความฉบับนี้ได้กล่าวถึงสภาพการเรียนการสอนหลักสูตรภาษาจีนระยะสั้น และได้มีการวิเคราะห์แนวทางในการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นของผู้ใหญ่เพื่อให้ได้ผลที่ดีในการเรียน โดยในการพัฒนานั้นต้องมีความร่วมมือกันทั้งผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนนั้นต้องไขว่คว้าหาความรู้ใหม่ๆ มีการฝึกฝนในการพูดภาษาจีนอยู่เสมอ ส่วนผู้สอนนั้นควรใช้หลักจิตวิทยาในการสอนผู้ใหญ่เข้ามาปรับใช้ในการเรียนภาษาจีน ควรมีการนำวัฒนธรรมของประเทศจีนเข้ามาสอดแทรกในเนื้อหาการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้ไม่เกิดอุปสรรคในการสนทนากับเจ้าของภาษา หวังว่าบทความฉบับนี้จะเป็ประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนภาษาจีนแบบหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่ให้ได้ผลดีมากยิ่งขึ้น

*ผู้เขียนหลัก
อีเมล: suwapich@feu.edu

คำสำคัญ

ทักษะการเรียนรู้ภาษาจีน หลักสูตรระยะสั้น ผู้ใหญ่

Abstract

Nowadays language short-time-courses are gaining popularity. Through the present trade with the Chinese and an increasing growth in areas like business tourism, hotels, spas and more, the demand for Chinese language skills rises rapidly. The number of people learning Chinese also increases. Short-time-courses are suitable for learners with limited time, such as workers and student. Short-time-courses focus on group objectives and will therefore have good results in short time. Though, there are a variety of factors that are causing difficulties for learners. Including full-time jobs, families, and studies. It's time to guide and analyze the state of Chinese lessons in order to get better results and to push the development of short-time-courses in Chinese. The development will require the cooperation of both learners and teachers. Learners are encouraged to find material by themselves and practice independently. Instructors are required to use psychology to motivate their adult learners. The courses will also focus on Chinese culture to evolve the understanding of cultural differences and to avoid obstacles in conversations with native speakers. Hopefully this article will help and develop Chinese language short-time-courses even more.

Keywords

Chinese Language Skills, Short-Time-Courses, Adult

บทนำ

ประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์อันดีมาตั้งแต่สมัยโบราณ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจด้านการค้าซึ่งจะเห็นได้ว่าเริ่มมีการติดต่อค้าขายระหว่างประเทศขึ้นตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นต้นมา ส่วนด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น ก็มีความใกล้ชิดผูกพันกันมาช้านาน จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศพัฒนาไปอย่างใกล้ชิดมาโดยตลอด ประชาชนของทั้งสองประเทศมีการไปมาหาสู่เพื่อเผยแพร่และแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าประเทศไทยและประเทศจีนได้มีการติดต่อทางด้านธุรกิจเพิ่มมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจการส่งออกสินค้า ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจสปา ทำให้คนไทยส่วนใหญ่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรมของชาวจีนมากขึ้น ประกอบกับในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทางรัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของแรงงานและผู้ประกอบการให้มีความรู้และทักษะในด้านภาษาต่างประเทศ (ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2558)

ภาษาต่างประเทศที่เป็นภาษาสำคัญในการติดต่อสื่อสารกับเพื่อนบ้านในอาเซียนยังคงเป็นภาษาอังกฤษที่เป็นภาษากลางของโลก แต่ภาษาจีนก็เป็นอีกหนึ่งภาษาที่มีความสำคัญเช่นกัน เพราะประชากรในภูมิภาคอาเซียนหลายประเทศประกอบด้วยประชากรที่มีเชื้อสายจีนที่ใช้ภาษาจีนอยู่เป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็น สิงคโปร์ เวียดนาม พม่า ลาว และไทย ภาษาจีนเป็นภาษาที่มีผู้ใช้มากที่สุดในโลก โดยมีผู้ใช้เป็นภาษาแม่ประมาณ 873 ล้านคน และมีคนที่พูดภาษาจีนทั่วโลกทั้งหมดประมาณ 1.3 พันล้านคน (Internet Eduzones, ม.ป.ป.) นอกจากนี้จากข้อมูลปี พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมามีสถิตินักท่องเที่ยวชาวจีนที่เข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 71.14 (กรมการท่องเที่ยว, 2559) ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาษาจีนเป็นภาษาสำคัญภาษาหนึ่งที่มีคนพูดมากที่สุดในโลกในฐานะที่เป็นภาษาที่ทั่วโลก ใช้ในการสื่อสารระหว่างกัน ในโลกปัจจุบัน และภาษาจีนก็ได้เข้ามามีบทบาทในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น ฉะนั้นนอกจากการเตรียมความพร้อมทางด้านภาษาอังกฤษแล้ว ภาษาจีนก็เป็นอีกหนึ่งภาษาที่ควรมีการเรียนรู้เพิ่มเติม เมื่อมีนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มมากขึ้น ธุรกิจต่างๆ ก็มีความจำเป็นในการใช้ภาษาจีนในการติดต่อสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจการโรงแรม ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก เป็นต้น ฉะนั้น ผู้คนในวัยทำงานจึงต้องการที่จะเรียนรู้ภาษาจีนมากขึ้น ซึ่งการเรียนรู้ภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นสามารถตอบโจทย์ของผู้เรียนในวัยทำงานได้เป็นอย่างดี เพราะมีการเรียนที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนได้ผลการเรียนที่ดี ใช้เวลาในการเรียนไม่มาก และสามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้จริง เมื่อการเรียนรู้ภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นเป็นที่นิยมในปัจจุบัน ด้านการเรียนการสอนนั้นก็ควรมีการพัฒนาให้มากขึ้น เนื่องจากผู้เรียนส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ ต้องการเรียนภาษาจีนเฉพาะด้าน มีวัตถุประสงค์ในการเรียนที่ต่างกัน การใช้วิธีการสอนก็ย่อมแตกต่างจากนักเรียนทั่วไป ดังนั้น การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่จะมีประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้ในการเรียนการสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การเรียนรู้ภาษาจีน

ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทางรัฐบาลจึงได้กำหนดแนวทางการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยได้มีการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษาในปี พ.ศ. 2557 มีเป้าหมายในการจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษาให้ครอบคลุมทั่วประเทศ เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียน) และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลุ่มประเทศอาเซียนให้กับทุกกลุ่มอาชีพ และประชาชนทั่วไปให้สามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้อย่างน้อยหนึ่งภาษาในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารเพื่อประกอบอาชีพได้ตามบริบทและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ตามนโยบายของรัฐบาลในการสร้างโอกาสทางการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้จะสามารถหาความรู้ทางด้านภาษาต่างประเทศแล้วยังสามารถเรียนรู้ด้านประเพณีวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียนได้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557) โดยได้มีการเปิดสอนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น ภาษาพม่าหลักสูตรระยะสั้น ฯลฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการทำงานบริการในปัจจุบันและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาทางด้านภาษาให้กับ

แรงงาน นอกจากการเปิดศูนย์อาชีวศึกษาของทางภาครัฐแล้ว ทางภาคเอกชนก็มีการเปิดสอนภาษาจีนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลวัยทำงานในปัจจุบัน เช่น หลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นเพื่อคนทำงาน หลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นเพื่อการโรงแรม หลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นเพื่อธุรกิจสปา และหลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นเพื่อการวางแผนโบราณ เป็นต้น หลักสูตรเหล่านี้เหมาะสมกับผู้ใหญ่วัยทำงานที่ต้องการเรียนรู้ภาษาจีนไม่จำเป็นจะเป็นการเรียนภาษาจีนเพื่อใช้ในการสื่อสารทั่วไปหรือการใช้ภาษาจีนในการประกอบอาชีพและการติดต่อค้าขายทางธุรกิจ การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพิ่มเติมจะช่วยรองรับชาวต่างชาติที่เข้ามาในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มลูกค้าที่มีการใช้ภาษาจีนกลางในการสื่อสาร ดังนั้น การเรียนภาษาที่สามโดยเฉพาะภาษาจีนจึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย

การเรียนภาษาจีนก็ต้องอาศัยพื้นฐานเดียวกันกับการฝึกทักษะด้านต่างๆ เช่นกัน ต้องมีการผ่านกระบวนการเรียนรู้ การฝึกฝนทักษะเพื่อให้มีการพัฒนาด้านภาษา ในการเรียนภาษาจีนนั้นมีความแตกต่างจากการเรียนภาษาอังกฤษ การเริ่มเรียนพื้นฐานภาษาจีนต้องเริ่มจากการเรียนอักษรพินอิน (Pinyin 拼音) หรือสัทอักษรภาษาจีน พินอิน คือ ระบบในการถอดเสียงภาษาจีน มีลักษณะเหมือนอักษรภาษาอังกฤษแต่มีการออกเสียงที่แตกต่างกัน โดยพินอินนั้นจะแบ่งออกเป็นอักษรพยัญชนะและสระ โดยพยัญชนะพินอิน (Shengmu 声母) มีทั้งหมด 23 เสียง ลักษณะของพยัญชนะพินอิน เช่น b(ปอ) p(พอ) m(มอ) เป็นต้น สระพินอิน (Yunmu 韵母) แบ่งออกเป็นสระเดี่ยวและสระผสม มีทั้งหมด 36 เสียง แบ่งออกเป็นสระเดี่ยว 6 เสียงและสระผสม 30 เสียง ลักษณะของสระพินอิน เช่น (อา) o(ออ) e(เออ) เป็นต้น ส่วนเสียงวรรณยุกต์พินอิน (Shengdiao 声调) ในอักษรจีนก็มีเครื่องหมายแทนเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดสี่เสียง การผสมคำจากพินอินจะนำทั้งพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์มาผสมกันเพื่อใช้ในการออกเสียงคำศัพท์ภาษาจีน การเรียนพินอินจะสามารถช่วยให้เขียนอ่านภาษาจีนได้ง่ายขึ้น แล้วยังช่วยให้ออกเสียงภาษาจีนได้อย่างถูกต้องด้วย นอกจากนั้นในการพิมพ์อักษรภาษาจีนนั้นยังต้องใช้พินอินในการพิมพ์อีกด้วย ฉะนั้นการเรียนพินอิน จึงเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนภาษาจีน เมื่อเรียนรู้ในการอ่านออกเสียงภาษาจีนจากพินอินแล้ว ลำดับขั้นตอนในการเรียนต่อไปก็คือ การเขียนอักษรจีน ซึ่งอักษรจีนไม่มีข้อกำหนดเรื่องจำนวนอักษร พจนานุกรมที่ใหญ่ที่สุดชื่อ Zhonghua Zihai มีอักษรจีนทั้งหมด 85,568 ตัว (Norman, 1988, 72) ในการเขียนอักษรจีนต้องอาศัยการเรียนรู้ลำดับขีดในการเขียนและการฝึกฝนเพราะในแต่ละตัวอักษรประกอบด้วยเส้นขีดที่หลากหลาย ถ้าเขียนผิด ความหมายก็จะเปลี่ยนไปด้วย ฉะนั้นการเรียนภาษาจีนนอกจากการออกเสียงให้ถูกต้องชัดเจนแล้ว การเขียนให้ถูกต้องตามหลักการเขียนก็เป็นส่วนสำคัญในการเรียนด้วยเช่นกัน ทักษะการเรียนภาษาจีนทั้งทักษะด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ทักษะการฟัง

การฟัง คือ การรับรู้เรื่องราวข่าวสารจากการได้ยิน แล้วทำความเข้าใจจนสามารถนำสารนั้นไปใช้ประโยชน์ได้ และการฟังนั้นต้องหมายถึง การได้ยินอย่างรู้เรื่องเข้าใจความหมายถูกต้องครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของผู้พูด รู้จักมีวิจารณญาณในการฟัง ตลอดจนมีมารยาทในการฟังด้วย (วัฒนะ บุญจับ, 2541, 34)

ทักษะการฟัง ถือได้ว่าเป็นการสื่อสารที่ใช้มากและสำคัญที่สุดในการสื่อสารในชีวิตประจำวัน การฟังเป็นทักษะขั้นพื้นฐานที่จะนำเราสู่การเรียนรู้ในทักษะอื่น ๆ อีก 3 ทักษะนั้นก็คือ ทักษะการพูด การอ่าน และการเขียน แรงจูงใจในการเริ่มเรียนภาษาก็เริ่มจากการฟัง เกิดขึ้นจากความชื่นชอบภาษาใด ภาษาหนึ่งเริ่มจากการฟังภาษานั้นผ่านสื่อต่างๆ เช่น เพลง ภาพยนตร์ เป็นต้น ทำให้ผู้เรียนเริ่มมีความสนใจในการเรียนภาษานั้นๆ การฝึกฝนทักษะการฟังในการเรียนภาษาจีนควรต้องอาศัยการฟังบ่อยๆ ถ้าไม่สามารถฝึกการฟังโดยตรงกับเจ้าของภาษา ก็สามารถฝึกการฟังจากสื่อต่างๆ เช่น เพลง ภาพยนตร์ ฯลฯ ก็จะสามารถช่วยให้เรามีพัฒนาการในการฟังได้ดียิ่งขึ้น

2. ทักษะการพูด

การพูด หมายถึง กระบวนการหนึ่งในการสื่อสารของมนุษย์ ผู้พูดจะเป็นผู้ส่งสารอันเป็นเนื้อหาสาระข้อมูล ความรู้กับอารมณ์ความรู้สึก ความต้องการและความคิดเห็นของตนเองประกอบกับกริยาท่าทางต่างๆ ส่งไปยังผู้ฟังหรือผู้รับสารเพื่อให้ได้รับทราบและเกิดการตอบสนองในขั้นตอนสุดท้ายซึ่งถือได้ว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความเข้าใจระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ (รังสรรค์ จันต๊ะ, 2541, 21)

ทักษะการพูด เป็นทักษะในการเรียนภาษารองลงมาจากการฟังเป็นพฤติกรรมทางด้านการแสดงออก ทักษะการพูดของการเรียนภาษาจีนนั้นถือได้ว่าเป็นทักษะที่ค่อนข้างยาก โดยเฉพาะในด้านของการออกเสียงหรือสำเนียงให้ถูกต้อง เนื่องจากการสื่อสารด้านการพูดเราไม่ใช่เพียงแค่พูดออกเสียงให้ถูกต้องเท่านั้น แต่เรายังจะต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของของภาษานั้นๆ ด้วย เพื่อให้การสื่อสารเป็นไปได้อย่างถูกต้องและสามารถเข้าใจในการสื่อสารได้อย่างแท้จริง

3. ทักษะการอ่าน

การอ่าน หมายถึง กระบวนการในการแบ่งความหมายของตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ที่มีการจัดบันทึกอย่างมีเหตุผลและเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ตลอดจนการพิจารณาเลือกความหมายที่ดีที่สุดขึ้นไปใช้เป็นประโยชน์ด้วย จะเห็นได้ว่าการอ่านไม่ใช่การรับเอาความคิดจากหนังสือที่อ่านเพียงอย่างเดียว ผู้อ่านไม่ใช่ผู้รับ แต่เป็นผู้กระทำ สรุปได้ว่าเป็นผู้ใช้ความคิดไตร่ตรองเรื่องราวที่ตนเองอ่านเสียก่อน แล้วจึงรับเอาใจความของเรื่องที่ตนอ่านไปเก็บไว้หรือนำไปใช้เป็นประโยชน์ต่อไป ดังนั้นหัวใจของการอ่านจึงอยู่ที่การเข้าใจความหมายของคำ (เรวดี อาษานาม, 2537, 77-78)

ทักษะการอ่านเป็นการอ่านเพื่อรับเอาใจความสำคัญเพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์หลักการอ่านที่สำคัญคือ ความเข้าใจความหมายของเรื่องที่อ่าน ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์ไตร่ตรองเรื่องที่อ่านได้อย่างเข้าใจ และสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทักษะการอ่านในการเรียนภาษาจีนเป็นขั้นตอนที่ต้องมีการศึกษาค้นคว้าให้มากขึ้น เพราะในการอ่านเราต้องเข้าใจทั้งโครงสร้างของประโยคและไวยากรณ์ที่ค่อนข้างมีความซับซ้อน ดังนั้นเมื่ออ่านข้อความหรือบทความแล้ว ถ้าผู้อ่านสามารถสรุปใจความที่สำคัญได้ ก็จะช่วยให้ผู้อ่านสามารถวิเคราะห์เรื่องราวจากเรื่องที่อ่านได้อย่างถูกต้อง ซึ่งบ่งบอกได้ว่าผู้อ่านมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างแท้จริง

4. ทักษะการเขียน

การเขียน เป็นเครื่องมือการถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดและความต้องการของบุคคลออกมาเป็นสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เพื่อสื่อความหมายให้ผู้อื่นได้เข้าใจได้ เพราะการเขียนเป็นทักษะการส่งออกตามหลักของภาษาศิลป์ (วรรณี โสมประยูร, 2544, 139)

ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องผ่านกระบวนการทางความคิดหลายขั้นตอน ตั้งแต่การรวบรวมความคิด การลำดับเรื่อง และเลือกสรรถ้อยคำในการถ่ายทอดออกมาเป็นข้อความที่สามารถสื่อความหมายได้ตรงความต้องการ ทักษะการเขียนในการเรียนภาษาจีนนั้น ผู้เขียนจะต้องมีความเข้าใจในโครงสร้างของภาษา คำศัพท์ ประโยค และไวยากรณ์ที่ถูกต้อง การมีทักษะการเขียนที่ดีนั้นต้องอาศัยการฝึกฝนอยู่เสมอ โดยอาจจะเริ่มจากการเขียนง่ายๆ เช่น การเขียนบันทึกประจำวัน การบันทึกรายรับรายจ่าย เป็นต้น โดยมีการฝึกเขียนเป็นภาษาจีน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะการเขียนไปสู่ระดับที่สูงขึ้น

การเรียนรู้ภาษาจีนในวัยผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่ หมายถึง บุคคลซึ่งมีพัฒนาการไปพร้อมกันทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ตลอดจนบทบาททางสังคมสมบูรณ์เต็มที่ สามารถรับผิดชอบการดำเนินชีวิตและกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับผู้ใหญ่คนอื่นๆ ได้ด้วยความราบรื่น (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547, 31) บุคคลจะเป็นผู้ใหญ่หรือไม่ ขึ้นอยู่กับบทบาทและพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมกับความเป็นผู้ใหญ่ จะต้องเป็นผู้ที่มีมีโนภาพต่อตนเองและวุฒิภาวะในการเป็นผู้ใหญ่ (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์, 2547, 31 อ้างอิงจาก Knowles, 1980, 30-32) ประเภทของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่สามารถแบ่งได้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ ผู้ใหญ่ตอนต้น อายุประมาณ 21-40 ปี ผู้ใหญ่ตอนกลาง อายุประมาณ 41-60 ปี และผู้ใหญ่ตอนปลายหรือวัยชรา อายุประมาณตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (นุชสี อุปภัย, 2556, 87)

การเริ่มเรียนภาษาจีนในวัยผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าจะมีความแตกต่างกับการเรียนในวัยเด็กเนื่องจากในวัยผู้ใหญ่ได้ผ่านประสบการณ์ต่างๆ มากมาย บางคนไม่มีความมั่นใจในการเรียนของตนเองจึงทำให้เกิดความกังวลในการเรียน ส่วนด้านการออกเสียงภาษาจีนในวัยผู้ใหญ่ก็มีความยากขึ้น ความสามารถในการจดจำคำศัพท์มีน้อยลง แต่จุดเด่นของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่เมื่อมีความสนใจในการเรียนรู้แล้วจะมีความมุ่งมั่นและสนใจกับสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ ถึงแม้ความสามารถในการจดจำคำศัพท์จะน้อยแต่สามารถเรียนรู้และเข้าใจได้ค่อนข้างเร็ว ซึ่งลักษณะของผู้เรียนผู้ใหญ่ในช่วงแต่ละอายุนั้นก็มีความแตกต่างกัน การที่เราเข้าใจผู้เรียนผู้ใหญ่ในแต่ละช่วงอายุจะช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับวัยและความต้องการของผู้เรียนเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการเรียนที่ดีขึ้น

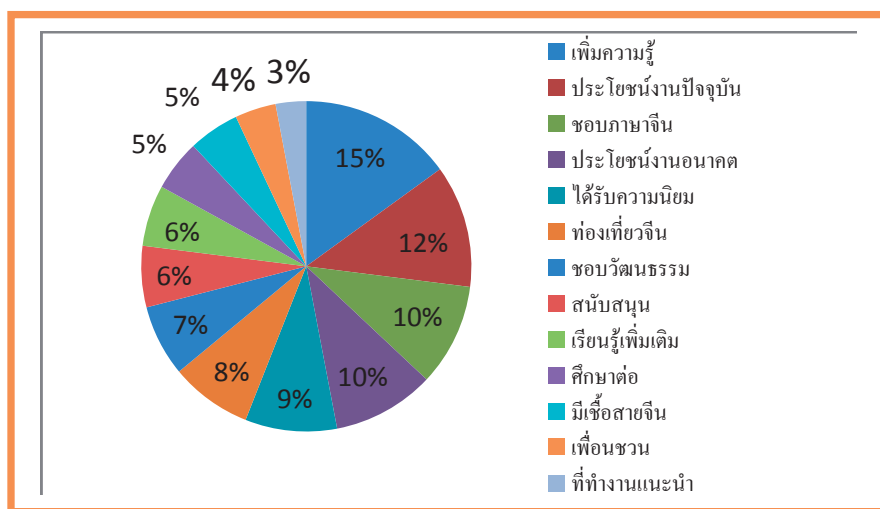
การเรียนรู้ภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้น

หลักสูตรระยะสั้น เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงเป็นเรื่อง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มบุคคลบางกลุ่มเพื่อเพิ่มพูนความรู้หรือประสบการณ์ หรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมหรือทัศนคติของบุคคลไปในทางที่ต้องการ โดยใช้ระยะเวลาไม่ยาวนานนัก หลักสูตรระยะสั้นนี้อาจหมายถึง หลักสูตรรายวิชา

เลือกในโรงเรียนที่ครูสร้างขึ้น หลักสูตรฝึกอบรมเฉพาะเรื่องสำหรับบุคลากรในโรงเรียน หรือสำหรับผู้ปกครอง หรือคนในชุมชน หรือหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อบริการวิชาการหรือวิชาชีพให้แก่ชุมชน หรือหลักสูตรฝึกอบรม สำหรับบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ (วัชร บวรณสิงห์, 2544, 189)

การเรียนรู้แบบหลักสูตรระยะสั้นกับการศึกษาโดยทั่วไปมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นจุดประสงค์ในการเรียน เนื้อหาในการเรียน โดยเฉพาะเวลาในการเรียน ฉะนั้นจึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนมีความแตกต่างกันซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) วัตถุประสงค์ในการเรียน การศึกษาทั่วไปมีการนำไปใช้เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบันและเตรียมพร้อมกับสังคมอนาคตที่จะมีการเปลี่ยนแปลง ส่วนการเรียนหลักสูตรระยะสั้นนั้นมีการเรียนเพื่อเป็นการเพิ่มความสามารถในการทำงานเฉพาะด้าน (2) เนื้อหาในการเรียน การเรียนการสอนของการศึกษาทั่วไปค่อนข้างกว้าง แต่สำหรับการเรียนหลักสูตรระยะสั้นนั้นจะเรียนเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญเฉพาะด้าน (3) ระยะเวลาในการเรียน การศึกษาโดยทั่วไปต้องการระยะเวลาในการเรียนที่ยาวนาน แต่การเรียนหลักสูตรระยะสั้นมีข้อจำกัดเรื่องของเวลา (4) แรงจูงใจในการเรียน การศึกษาโดยทั่วไปนั้นผู้เรียนจะมีแรงจูงใจในการเรียนที่ไม่เด่นชัด อาศัยความชอบในการเรียนเป็นหลัก ส่วนผู้เข้าเรียนหลักสูตรระยะสั้นโดยส่วนใหญ่แล้วก็เพื่อต้องการหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อประโยชน์ด้านการงานจึงมีแรงจูงใจในการเรียนที่เด่นชัด

วัตถุประสงค์พื้นฐานของการเรียนภาษาต่างประเทศนั้น ก็เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน แต่ละคนมีวิธีและขอบเขตการใช้ภาษาในการสื่อสารที่แตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์หลักในการเรียนที่แตกต่างกันออกไป (Lv, 1995, 11-12) จากการสำรวจกลุ่มผู้เรียนภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นจำนวนทั้งสิ้น 116 คนในเขตจังหวัดเชียงใหม่ในด้านวัตถุประสงค์ผู้เข้าเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่สามารถสรุปได้ดังนี้ (Su, 2015, 15)

ภาพที่ 1: วัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น

ที่มา: Su, 2015, 15

จากภาพที่ 1 สามารถแบ่งวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นได้ดังนี้ ผู้ที่มาเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยทำงาน ซึ่งความต้องการในการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นส่วนใหญ่ คือ (1) ต้องการเพิ่มความรู้ทางด้านภาษาจีนให้กับตัวเอง (ร้อยละ 15) ซึ่งมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ในการเรียนข้อถัดไป คือ (2) มีประโยชน์ต่องานปัจจุบันที่ทำ (ร้อยละ 12) (3) ชื่นชอบภาษาจีน (ร้อยละ 10) (4) มีประโยชน์ในด้านการทำงานในอนาคต (ร้อยละ 10) (5) ปัจจุบันภาษาจีนได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย (ร้อยละ 9) (6) ต้องการท่องเที่ยวประเทศจีน (ร้อยละ 8) (7) ชื่นชอบในวัฒนธรรมจีนและประวัติศาสตร์จีน (ร้อยละ 7) (8) ประเทศไทยมีการสนับสนุนให้เรียนภาษาจีน (ร้อยละ 6) (9) เพื่อเรียนรู้ภาษาจีนด้านการงานเพิ่มเติม (ร้อยละ 6) (10) ต้องการศึกษาต่อประเทศจีน (ร้อยละ 5) (11) ทางครอบครัวมีเชื้อสายจีน (ร้อยละ 5) (12) เพื่อนชวนมาเรียนภาษาจีน (ร้อยละ 4) (13) ที่ทำงานแนะนำให้มาเรียนภาษาจีน (ร้อยละ 3) ตามลำดับ สรุปได้ว่าการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น ผู้เรียนมีวัตถุประสงค์ในการเรียนแตกต่างกันส่วนใหญ่แล้วก็เพื่อเป็นการเพิ่มความรู้ทางด้านภาษาจีนให้กับตัวเอง ไว้ใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ในการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ใหญ่วัยทำงาน มีจุดประสงค์ในการเรียนที่ชัดเจน ต้องการเพิ่มความรู้ทางด้านภาษาจีนให้กับตัวเอง ดังนั้นการเรียนภาษาจีนแบบหลักสูตรระยะสั้นจึงเหมาะสำหรับผู้เรียนในวัยทำงานเป็นอย่างมาก เพราะใช้เวลาในการเรียนไม่มาก เรียนเฉพาะด้านตรงตามจุดประสงค์ของผู้เรียน สามารถนำไปปรับใช้ในการทำงานได้จริงซึ่งผู้เรียนกลุ่มนี้จะเน้นการเรียนแบบนำไปใช้ในการประกอบอาชีพของตน โดยการเรียนรู้ส่วนใหญ่จะจัดขึ้นในวันเสาร์อาทิตย์หรือช่วงตอนเย็นหลังเลิกงาน เพื่อให้สะดวกต่อกลุ่มผู้มาเรียนในแต่ละหลักสูตร การเรียนภาษาจีนระยะสั้นส่วนใหญ่แล้วมีความแตกต่างกันในเรื่องของระยะเวลาในการเรียนและหลักสูตรในการเรียน ระยะเวลาในการเรียนจะมีตั้งแต่ 30 ชั่วโมงขึ้นไป แต่ส่วนใหญ่ถ้าใช้ระยะเวลาอบรมน้อย ก็จะเป็นการเรียนแบบเน้นด้านอาชีพ เช่น หลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นสำหรับธุรกิจ หลักสูตรภาษาจีนระยะสั้นสำหรับการบินไทย เป็นต้น ถ้าระยะเวลาในการเรียนน้อยเนื้อหาในหลักสูตรก็จะเน้นไปในการพูดสนทนาเฉพาะด้านเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นบางสถาบันก็จะไม่ได้สอนอักษรพินอินและตัวอักษรจีน แต่ใช้การเรียนแบบการถอดเสียงการอ่านจากภาษาไทย ข้อดีของการถอดเสียงโดยใช้ภาษาไทยกำกับก็คือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การออกเสียงและการพูดสนทนาได้อย่างรวดเร็ว แต่ข้อเสียคือมีการออกเสียงที่ไม่ได้มาตรฐาน และทำให้ผู้เรียนลืมได้ง่าย

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่แตกต่างจากการเรียนรู้ของเด็กเพราะผู้ใหญ่มีประสบการณ์มากกว่า ดังนั้นการเรียนการสอนต้องยึดหลักให้ตอบสนองต่อธรรมชาติของผู้ใหญ่นั้นคือ ต้องรู้หลักการศึกษาคือผู้ใหญ่ซึ่งประกอบด้วย (1) มโนทัศน์ของผู้เรียน (Self – Concept) ผู้ใหญ่จะมีลักษณะที่เติบโต ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีวุฒิภาวะสูง มีมโนทัศน์ต่อตนเอง จะพัฒนาจากการพึ่งพาผู้อื่นไปเป็นการนำตนเอง มีความเป็นตัวของตัวเองและมีการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่พบเจอมา (2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Experience) ผู้ใหญ่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีประสบการณ์อย่างกว้างขวางที่จะเป็นแหล่งทรัพยากรอันมีค่าของการเรียนรู้ ผู้ใหญ่

ล้วนมีประสบการณ์และความรู้ความสามารถที่แตกต่างกันออกไป ฉะนั้นในการเรียนของผู้ใหญ่ควรคำนึงถึงประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อนำมาใช้ในการปรับการเรียนการสอน (3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่มีความพร้อมในการเรียนก็ต่อเมื่อเห็นว่าสิ่งที่เรียนนั้นมีความจำเป็นในการเรียน มีประโยชน์ต่อตนเองและต่อการทำงาน ต่อบทบาทและสถานภาพทางสังคมของตน ฉะนั้นในการเรียนการสอนก็ควรคำนึงถึงจุดประสงค์ในการเรียนที่ชัดเจนของผู้เรียนด้วย (4) แนวทางการเรียนรู้ (Orientation to Learning) ผู้ใหญ่จะยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ จะมองเห็นปัญหาแล้วจึงนำปัญหานั้นมาเรียนรู้แก้ไขมุ่งนำความรู้ไปใช้ทันที (5) แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation) แรงจูงใจในการเรียนของผู้ใหญ่นั้นมักมาจากสิ่งต้องการที่อยู่ภายใน ซึ่งเป็นแรงจูงใจที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง (อรรถย ศักดิ์สูง, 2543)

การเรียนภาษาต่างประเทศที่ได้ผลดีที่สุด คือ การที่ผู้เรียนสามารถพูดภาษาต่างประเทศนั้นๆ โดยไม่ต้องผ่านกระบวนการคิด ก็สามารถสังเคราะห์ภาษานั้นออกมาได้ เปรียบเสมือนเด็กๆ ที่เกิดมาพร้อมกับสภาพแวดล้อมทางภาษาหนึ่งภาษาขึ้นไป พอโตขึ้นก็สามารถพูดภาษานั้นได้ แต่ในเมื่อไม่มีสภาพแวดล้อมทางภาษาที่สามารถช่วยให้ฝึกฝนได้ ผู้เรียนก็ต้องอาศัยการฝึกฝนให้มากยิ่งขึ้น

ในการเรียนภาษาจีนในหลักสูตรระยะสั้นนั้น มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาในการเรียน ซึ่งมีระยะเวลาที่สั้น ดังนั้นในการเรียนจึงมีระยะเวลาในการฝึกฝนไม่มากเท่าที่ควรจึงส่งผลให้มีคุณภาพในการเรียนน้อยลงไปด้วย ผู้เขียนจึงแบ่งปัญหาและแนวทางในการพัฒนาในการเรียนภาษาจีนในทักษะด้านต่างๆ ไว้ดังนี้

1. ทักษะการฟัง

ด้านทักษะการฟังในการเรียนภาษาจีน ทักษะการฟังถือได้ว่าเป็นส่วนพื้นฐานแรกของการเริ่มเรียนภาษา ปัญหาที่พบจากการเรียนภาษาจีน คือ ในการเรียนหรือทำแบบทดสอบผู้เรียนมีทักษะการฟังได้เป็นอย่างดี แต่เมื่อผู้เรียนนำไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน มักเกิดปัญหาการฟังในการสนทนาจากเจ้าของภาษา เพราะสำเนียงภาษาของแต่ละคนย่อมมีสำเนียงในการพูดแตกต่างกันไป ทำให้เกิดอุปสรรคในการฟัง นอกจากนั้นด้านการฟังยังมีความยากเกี่ยวกับการแยกเสียงคำศัพท์บางคำที่มีเสียงใกล้เคียงกันไม่ออก เช่น คำศัพท์ที่ออกเสียง q (ชี) กับ x (ซี) หรือ ch (ชีอ) กับ sh (ชีอ) อาจทำให้เกิดการเข้าใจผิดในเรื่องของความหมายของคำศัพท์นั้นๆ ได้

จากข้อมูลสภาพการเรียนการสอนของภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น พบว่าผู้เรียนมีจุดประสงค์ในการเรียนที่เด่นชัด ฉะนั้นผู้เรียนจะมีความตั้งใจในการเรียน พยายามฝึกฝนคำศัพท์ที่ได้เรียนมา แต่ปัญหาที่พบในการเรียนภาษาจีนนั้น คือ ผู้เรียนมักจะแยกเสียงคำศัพท์บางคำในภาษาจีนไม่ออกและ แยกเสียงวรรณยุกต์บางตัวไม่ได้ เนื่องจากมีเสียงที่ใกล้เคียงกัน ฉะนั้นในการเรียนการสอนภาษาจีนผู้สอนต้องเน้นการฟังและการออกเสียงให้กับผู้เรียน จุดเด่นของผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ คือ มีประสบการณ์ที่หลากหลายในการเรียน ฉะนั้นควรคำนึงถึงความชื่นชอบและความสนใจของผู้เรียน โดยสามารถนำเรื่องราวจากประสบการณ์มาเพิ่มเนื้อหาที่เรียนเพื่อทำให้เกิดความสนใจในการเรียนภาษาจีนมากขึ้น (Ji, 2002, 26) เช่น การฟังภาษาจีนจากสื่อต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นเพลงจีนหรือภาพยนตร์จีนที่ผู้เรียนชื่นชอบก็จะทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการฝึกฝนทักษะการฟัง ส่วนในด้านการสอน ผู้สอนควรใช้ภาษาจีน

ในการสนทนาใช้คำศัพท์และประโยคนอกเหนือจากในหนังสือมาเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้การใช้คำศัพท์ได้อย่างหลากหลาย และยังสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ การฟังและการนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอจะทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในด้านการฟังที่ดี สามารถเข้าใจและจดจำคำศัพท์นั้นได้

2. ทักษะการพูด

ด้านทักษะการพูดในการเรียนภาษาจีน เป็นทักษะที่มีความสำคัญรองลงมาจากทักษะการฟัง เมื่อเราเริ่มเรียนรู้จากการฟังแล้วก็เริ่มเรียนรู้ในการพูด ปัญหาหลักด้านทักษะการพูด คือ สภาพแวดล้อมทางภาษา ถ้านอกห้องเรียนไม่มีโอกาสได้ใช้ภาษาจีน ในการสนทนาก็จะทำให้มีโอกาสในการฝึกพูดกับเจ้าของภาษาน้อยลงและด้วยธรรมชาติของภาษาจีนที่มีเสียงวรรณยุกต์ทั้งหมดอยู่สี่เสียง โดยแต่ละเสียงจะมีความหมายที่แตกต่างกันออกไป เมื่อพูดเสียงผิดก็จะทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดไป ทักษะด้านการพูดภาษาจีนจึงมีความสำคัญมากในการสื่อสาร อีกปัญหาที่พบบ่อยในการเรียน คือ ในการฝึกพูดในห้องเรียน ผู้เรียนสามารถพูดตามแบบสนทนาในบทเรียนได้ดี แต่หลังจากเรียนแล้วก็ไม่มีโอกาสในการฝึกสนทนาภาษาจีนน้อยมากและบางครั้งก็ไม่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

ในการเรียนการสอนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น ผู้สอนต้องเน้นการฝึกพูดภาษาจีนให้มากที่สุด ถ้าผู้สอนเน้นแต่การบรรยายก็จะทำให้มีเวลาในการฝึกพูดน้อยลง ถ้าเป็นเช่นนั้นผู้เรียนก็จะไม่มีการพัฒนาในด้านการพูดเลย ต้องมีการปลูกฝังการพูดให้เข้ากับสถานการณ์จริงที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งจะช่วยในการพัฒนาทั้งด้านการฟังและการพูด ในการเรียนภาษาต่างประเทศไม่เพียงแค่มุ่งเน้นผลลัพธ์ในการเรียน ไม่ว่าจะเป็นการที่ผู้เรียนสามารถสนทนากับเจ้าของภาษาได้ หรือสามารถมีทักษะการฟังพูด อ่าน เขียนที่ดีแล้ว แต่ในการเรียนนั้นยังต้องคำนึงถึงความเข้าใจในเรื่องของวัฒนธรรมประเทศนั้นๆ ด้วย เพราะภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ฉะนั้นในการสอนภาษาต่างประเทศ การสอดแทรกความรู้ด้านวัฒนธรรมจึงเป็นส่วนที่ควรเพิ่มเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอน เพราะการเข้าใจในเรื่องของภาษาและการใช้ภาษาไม่อาจแยกออกจากเรื่องขององค์ประกอบของวัฒนธรรมได้ (Zhao & Jiang, 2011, 100) ภาษาและวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ผู้สอนควรนำไปใช้ในการเรียนการสอน จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงสิ่งที่ต้องการสื่อสารได้ถูกต้องตามความหมายที่แท้จริง นอกจากนั้นในการเรียนการสอน ผู้สอนควรเน้นการฝึกทักษะการพูดภาษาจีนให้มาก ในการบรรยายเนื้อหาควรบรรยายเนื้อหาที่มีใจความสำคัญทำให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย แล้วนำเวลาที่เหลือมาใช้ในการฝึกสนทนาซึ่งต้องคำนึงถึงผลลัพธ์ที่ดี การฝึกที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย ฝึกจากส่วนสำคัญของเนื้อหาที่เรียน ฝึกตามลำดับเนื้อหาจากส่วนที่ง่ายไปหายาก ตามลำดับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง

3. ทักษะการอ่าน

ด้านทักษะการอ่าน ถึงแม้ว่าในการเรียนภาษาหลักสูตรระยะสั้นเน้นด้านการพูดสื่อสารในชีวิตประจำวันเป็นส่วนใหญ่ แต่การอ่านก็เป็นส่วนสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนที่ต้องการเรียนภาษาจีนในระดับที่สูงขึ้น วัตถุประสงค์ในการอ่านก็เพื่อเป็นการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์เนื้อหาจากเรื่องที่อ่าน ขยายมุมมองความรู้ แต่ถ้าในการเรียนทักษะการอ่านผู้สอนมุ่งเน้นไปที่การให้ผู้เรียนท่องอ่าน

ก็จะทำให้ผู้เรียนไม่สนใจในการเรียนได้ (Wang, 2013, 75) ฉะนั้น การปลูกฝังให้ผู้เรียนมีทักษะการอ่านที่ดีควรหาข้อความหรือบทความภาษาจีนสั้นๆ จากนอกรั้วเรียนมาเป็นบทเรียนเสริม หรือบทความ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียนก็จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจในการเรียนมากขึ้น โดยสามารถให้ผู้เรียนอ่านออกเสียงและแปลด้วยตนเองก่อน จากนั้นผู้สอนก็ช่วยเพิ่มเติมเนื้อหาให้ถูกต้อง

ในการเรียนการสอนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น ถึงแม้บางสถาบันจะไม่ได้เน้นการเรียนอักษรพินอิน แต่ใช้ภาษาไทยกำกับในการออกเสียงแทน ผู้สอนก็ยังสามารถนำเนื้อหาหรือคำศัพท์นั้นมาฝึกฝนในทักษะการอ่านได้ แต่ควรเพิ่มกิจกรรมในการอ่านให้หลากหลาย ผู้เรียนก็จะรู้สึกสนุกในการฝึกฝนการอ่านภาษาจีน ถึงแม้ว่าผู้เรียนวัยผู้ใหญ่จะท้อถอยจากการเรียนในห้องเรียนมานาน แต่ผู้สอนก็สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนที่หลากหลายได้ โดยทำให้การเรียนภาษาจีนนั้นมีความน่าสนใจและสนุกสนาน เช่น ให้แบ่งกลุ่มอ่านบทสนทนาหรือคำศัพท์ในบทเรียน จับคู่อ่านบทสนทนา เป็นต้น เมื่อผู้เรียนแต่ละคนได้ฝึกการอ่านออกเสียงภาษาจีน ผู้สอนยังสามารถตรวจสอบความถูกต้องในการออกเสียงได้ นอกจากนี้จะเป็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนกล้าพูดกล้าอ่านภาษาจีนแล้ว ยังช่วยให้บรรยากาศในการเรียนมีความหลากหลายก็จะทำให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนที่ดีด้วย

4. ทักษะการเขียน

ด้านทักษะการอ่านและการเขียน เป็นทักษะที่ควบคู่กันในการเรียนรู้อย่างที่เคยได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าการเขียนอักษรจีนมีความยากเพราะอักษรจีนประกอบด้วยเส้นขีดต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน คำศัพท์แต่ละตัวมีการเขียนที่แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ในการเรียนการสอนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่เน้นการเขียนอักษรจีนหรือไม่มีการเรียนตัวอักษรจีนเลยแต่ผู้สอนก็สามารถปรับใช้วิธีการอื่นๆ เพื่อฝึกการเขียนของผู้เรียน เช่น ให้ผู้เรียนจับคู่แต่งบทสนทนาจากเรื่องที่เรียนมาโดยปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่น่าจะพบเจอในชีวิตประจำวัน การฝึกวิธีนี้นอกจากจะช่วยฝึกด้านการเขียนแล้ว ผู้สอนยังสามารถวัดความเข้าใจของผู้เรียนได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังสามารถให้ผู้เรียนจับคู่สนทนาจากเนื้อเรื่องที่แต่นั้นวิธีนี้ก็ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในทักษะต่างๆ ครบทั้งสี่ด้าน ซึ่งก็คือ ผู้เรียนแต่งเนื้อเรื่องในการสนทนาด้วยตนเอง ได้ทักษะการเขียน ผู้เรียนพูดสนทนาหน้าชั้นเรียน ได้ทักษะการพูดและการอ่าน ผู้เรียนที่ฟังเพื่อนสนทนาหน้าชั้นเรียน ได้ทักษะการฟัง

การเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้น ผู้เรียนคิดว่าทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีแนวทางในการเรียนร่วมกัน ฉะนั้นผู้สอนควรจะสอนอย่างไรและผู้เรียนควรจะเรียนอย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทั้งสองฝ่าย ผู้สอนควรนำเนื้อหาเชื่อมโยงให้เข้ากับสถานการณ์จริง โดยสามารถนำสถานการณ์ใกล้เคียงมาปรับเข้ากับเนื้อหาเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจมากขึ้น มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นผู้สอนกับผู้เรียน หรือผู้เรียนกับผู้เรียน ทำกิจกรรมในการเรียนการสอนร่วมกัน กิจกรรมเหล่านั้นสามารถทำได้หลากหลายวิธีไม่ว่าจะเป็นการซักถาม การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติหรือการเล่นเกม เป็นต้น วิธีการเหล่านั้นนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีการทบทวนเนื้อหาที่เรียนมาแล้วยังช่วยให้ผู้สอนสามารถวัดผลการเรียนว่าเนื้อหาที่เรียนนั้นผู้เรียนมีความเข้าใจมากน้อยแค่ไหน และเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียน ผู้สอนสามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปปรับประยุกต์

ใช้ในการเรียนการสอนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นได้ ดังนี้ (1) “การเลือก” ก่อนจะเริ่มการเรียนการสอน ผู้สอนควรมีการเลือกสรรเอกสารประกอบการสอนที่ดีให้เหมาะสมกับวัยและเนื้อหาของผู้เรียน เนื้อหาในตำราเรียนควรมีความน่าสนใจ ตรงตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง (2) “การปรับ” โดยปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เข้ากับวัยของผู้เรียน ปรับเนื้อหาการสอนให้เข้ากับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวันตามวัตถุประสงค์ของผู้เรียนให้เหมาะสม มีการเพิ่มเติมความรู้จากนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้ที่ดีขึ้น ผู้สอนอธิบายเนื้อหาให้น้อยลง แต่เพิ่มการฝึกทักษะทั้งการอ่าน การพูดให้มากขึ้น มีการเรียนรู้เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมของประเทศจีนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจชีวิตและวัฒนธรรมของชาวจีน ทำให้ไม่เกิดอุปสรรคในการสื่อสาร (3) “การอ่าน” ผู้สอนควรให้ผู้เรียนมีการฝึกการอ่านให้มาก สิ่งที่สำคัญอีกอย่างก็คือ ความรู้ที่ผู้สอนได้สอนไปนั้นต้องเปลี่ยนให้เป็นความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนให้ได้ ฉะนั้นในคาบเรียนนอกจากผู้สอนจะแปลความหมายของคำศัพท์แล้ว ยังต้องมีการอธิบายการใช้คำศัพท์ให้หลากหลายนอกเหนือจากในบทเรียน เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เข้าใจในเรื่องที่อ่านได้มากขึ้นและนำไปใช้ได้ถูกต้อง (4) “ความซ้ำ” ผู้สอนควรมีการสอนที่ไม่เร่งรีบมาก สอนจากส่วนที่เข้าใจได้ง่ายแล้วค่อยเพิ่มระดับเนื้อหาให้ยากขึ้นตามลำดับ ผู้สอน ควรอธิบายเนื้อหาอย่างช้าๆ เพื่อให้ผู้เรียนค่อยๆ ปรับทำความเข้าใจ กระบวนการในการเรียนการสอนเป็นไปตามลำดับขั้นตอน ไม่เร่งรีบ ทั้งนี้ก็ต้องคำนึงถึงระดับความรู้ของผู้เรียนด้วย (5) “ความสุข” ถ้า ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนก็จะทำให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ทำให้ผู้เรียนสนใจเรียนรู้และค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอย่างต่อเนื่อง ความสุขในการเรียนจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียนและสามารถเรียนได้ดีขึ้น เมื่อมีความสุขในการเรียนผู้เรียนจะรู้สึกเหมือนกับว่าไม่ได้เรียนอยู่ ไม่มีความกดดันเกิดขึ้น ฉะนั้นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกผ่อนคลายในการเรียนก็สามารถทำได้ บางครั้งไม่เสมอไปว่าผู้เรียนผู้ใหญ่จะไม่ชอบการเรียนแบบสนุกสนาน การเพิ่มกิจกรรมการเรียนที่หลากหลายในการเรียนเข้าไป ก็สามารถช่วยให้ผู้เรียนกล้าที่จะพูดมากขึ้น แล้วจะช่วยช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำเนื้อหาที่เรียนไปปรับใช้ สถานการณ์จริงได้อย่างที่ทราบกันดีในการเรียนภาษานั้นยังขาดสภาพแวดล้อมในการฝึกฝนภาษา ฉะนั้นปัญหาที่เห็นได้ชัด คือ ผู้เรียนส่วนใหญ่ไม่สามารถนำเนื้อหาที่เรียน มาใช้ได้จริง การเพิ่มกิจกรรมเข้าไปใช้ในการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมการร้องเพลง เกมสันทนาการ คำศัพท์ การจับคู่สนทนา การจับคู่ถามตอบ การสนทนาโดยจำลองสถานการณ์ การถามตอบระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน หรือการสนทนาระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน เป็นต้น การใช้กิจกรรมเหล่านี้ประกอบการเรียนการสอนก็เปรียบเสมือนให้ผู้เรียนได้อยู่ในสถานการณ์จริง เพราะในการเรียนการสอนภาษาควรประกอบด้วยความรู้ ทักษะและกิจกรรม (Zhao & Jiang, 2011, 218) การเพิ่มกิจกรรมเช่นนี้ในการเรียนการสอนยังช่วยเป็นแรงจูงใจในการเรียนและยังสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการจำคำศัพท์ได้มากยิ่งขึ้นด้วย

ผู้เรียนในวัยผู้ใหญ่ที่มีช่วงอายุมากกว่า 35 ปีจะมีความพร้อมในการเรียนรู้โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความจำจะลดลง ซึ่งจะสามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนจากการที่ผู้เรียนต้องใช้เวลาในการเรียนรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งมากกว่าเดิม (วรรณิ ลิ้มอักษร, 2554, 57) ฉะนั้นผู้สอนนอกจากมีหน้าที่ในการให้ความรู้ ยังต้องเป็นผู้คอยชี้แนะว่าการเรียนการฝึกทักษะทางภาษานั้นควรจะฝึกไปในทิศทางใดเพื่อให้มีการพัฒนาทางด้าน

ภาษามากขึ้น ถึงแม้ว่าการเริ่มเรียนภาษาในวัยผู้ใหญ่จะเป็นสิ่งที่ยากของผู้เรียนในการจดจำคำศัพท์ แต่ผู้สอนก็ต้องให้กำลังใจผู้เรียน และให้ผู้เรียนมองเห็นภาพความสำเร็จในการนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ ผู้สอนต้องมีความเชื่อเสมอว่าผู้เรียนทุกคนสามารถเรียนภาษาจีนได้เป็นอย่างดี ให้ผู้เรียนเปรียบเทียบ การเรียนกับตัวเอง ถ้าผู้เรียนเปรียบเทียบการเรียนกับผู้เรียนที่เก่งกว่าก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความกังวลในการเรียน ส่วนผู้เรียนนั้นเมื่อต้องการเรียนภาษาจีนให้ได้ผลที่ดี ควรมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจีนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นในชั้นเรียนหรือนอกห้องเรียน พยายามใช้ภาษาจีนในการสนทนากับเพื่อนร่วมชั้นหรือผู้สอน ในการทบทวนการอ่านหนังสือนั้นควรเลือกเวลาในการอ่านและการพักผ่อนให้เหมาะสม การอ่านหนังสือในตอนเช้าหลังจากที่ได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ จะทำให้จำแม่นยิ่งขึ้น หรืออ่านหนังสือจบแล้วนอน 8 ชั่วโมง ตื่นขึ้นมาทบทวนอีกครั้งก็จะทำให้จำเนื้อหาได้มากที่สุดถึงร้อยละ 82 ถึง ร้อยละ 86 การเรียนภาษาจีนไม่ยาก สำหรับผู้ที่มีความตั้งใจ หมั่นฝึกฝนทักษะต่างๆ การหมั่นฝึกฝนทักษะด้านต่างๆ และทำแบบฝึกหัดทบทวน อย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ความรู้ที่เรียนนั้นคงอยู่ยาวนาน สามารถนำไปปรับใช้ได้กับสถานการณ์ต่างๆ ได้ การฝึกฝนด้วยตนเองทำได้ง่าย ๆ ไม่ว่าจะเป็นการฟังจากสื่อต่าง ๆ เพลง ภาพยนตร์ การพูดกับผู้สอน เพื่อนร่วมชั้นหรือเจ้าของภาษา ด้านการอ่านมีการอ่านทบทวนบทเรียน ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ ด้านการเขียน มีการฝึกแต่งบทสนทนา ฝึกเขียนคำศัพท์ การฝึกฝนอยู่เสมอจะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการอย่างเห็นได้ชัด

สรุป

แนวทางการพัฒนาทักษะการเรียนภาษาจีนหลักสูตรระยะสั้นสำหรับผู้ใหญ่ในจังหวัดเชียงใหม่ สามารถสรุปการเรียนภาษาจีนสำหรับผู้ใหญ่ได้ว่า ผู้ใหญ่มีความสนใจในการเรียนก็ต่อเมื่อการเรียนนั้นมีประโยชน์ในการดำเนินชีวิตปัจจุบัน ฉะนั้นควรนำเนื้อหาในการเรียนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะสามารถช่วยเพิ่มความสนใจในการเรียนให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี การจัดกิจกรรมการสอนให้มีความเหมาะสม มีการฝึกการพูดภาษาจีนอย่างสม่ำเสมอ ไม่ว่าจะเป็นในชั้นเรียนหรือนอกห้องเรียนก็จะช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการทางด้านภาษาที่ดีขึ้น นอกเหนือจากความรู้ในหนังสือ ผู้สอนควรเพิ่มเติมคำศัพท์ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนมาเสริมในบทเรียน และผู้สอนยังต้องคำนึงถึงจุดประสงค์ที่แน่ชัดในการเรียนของผู้เรียน เพื่อที่จะได้เตรียมความพร้อมในการสอน ตั้งแต่การเลือกเอกสาร การสอน วิธีการสอน เป็นต้น ในการเรียนภาษานอกจากจะให้ผู้เรียนเรียนรู้ในเรื่องทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียนแล้ว การเรียนรู้เพิ่มเติมในเรื่องของวัฒนธรรมในภาษานั้น ๆ ก็เป็นตัวสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกเบื่อในการสื่อสารเพราะภาษาก็คือเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเมื่อเรียนรู้ในเรื่องของความแตกต่างของวัฒนธรรมทั้งสองประเทศ ผู้เรียนก็เกิดความเข้าใจและสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว. (2559). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2559 (จำแนกตามสัญชาติและถิ่นที่อยู่). สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2559, จาก <http://tourism2.tourism.go.th/home/details/11/221/25516>.
- นุชลี อุปภัย. (2556). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รังสรรค์ จันต๊ะ. (2541). เอกสารประกอบการสอนวิชา ศท 130 ภาษาไทย. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เรวดี อาษานาม. (2537). พฤติกรรมการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. มหาสารคาม: สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.
- วรรณิ์ ลิ้มอักษร. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2544). การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วัชรวิ บุณยสิงห์. (2544). การบริหารหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วัฒนะ บุญจับ. (2541). ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2547). จิตวิทยาเพื่อการอบรมผู้ใหญ่. กรุงเทพฯ: ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2558). รายงานการศึกษาดัชนีสมบูรณั โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community). สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2559, จาก <http://www.mol.go.th/anonymouse/content/Asean2012>.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). รายงานผลการตรวจสอบการดำเนินงานศูนย์อาเซียนศึกษา. สืบค้นเมื่อ 21 ธันวาคม 2559, จาก <http://libazz.com/nfeaudit/article.php?aid=8664>.
- อรทัย ศักดิ์สูง. (2543). การวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างทฤษฎีแอนดราโกจี (Andragogy) ของมัลคอล์มโนลส์กับวิธีการสอนในหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษาระดับสูง. สืบค้นเมื่อ 20 ธันวาคม 2559, จาก <https://www.gotoknow.org/posts/198872>.
- Eduzones. (ม.ป.ป.). 10 ภาษาที่มีคนใช้มากที่สุดในโลก (World's Top Languages). สืบค้นเมื่อ 7 มกราคม 2560, จาก <http://th.interscholarship.com/tonsung/1440>.
- Ji, J. (2002). Adult Learning Disability and Regulation (成人学习障碍及其调控). 华东师范大学职业教育与成人教育研究所 上海. 2002, 26.
- Lv, B. (1995). Language Teaching of Problem (关于语言教学的若干问题). 语言教学与研究, 1995(4), 8-19.
- Norman, J. (1988). Chinese. New York: Cambridge University Press.

- Su, W. (2015). The Investigation of ASEAN Chinese Language Center Training Situation of Chiang Mai Thailand (泰国清迈东盟语言中心汉语培训情况调查). Yunnan Normal University, 2015, 15.
- Wang, B. (2013). On the Cultivation of Minority Students' Sense of Chinese (少数民族学生汉语技能意识的培养). Xueyuan. 2013(33), 75.
- Zhao, J. & Jiang, L. (2011). Chinese as a Second Language Classroom (汉语作为第二语言课堂教学). Beijing: Peking University.